

EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMO PRAKTIKOS APŽVALGA

2012 M. KOVO 1 D. – 2012 M. BALANDŽIO 30 D.

**APŽVALGĄ PARENGĖ: LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO
TEISMO TEISINĖS ANALIZĖS IR INFORMACIJOS DEPARTAMENTAS**

EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMO PRAKTIKOS APŽVALGA
(2012 m. kovo 1 d.–2012 m. balandžio 30 d.)

APMOKESTINIMAS	3
2012 m. kovo 22 d. prejudicinis sprendimas	3
Dėl bendrųjų sąlygų apmokestinamojo asmens teisei į įsigyto turto pirkimo PVM atskaitą įgyvendinti	3
Dėl apmokestinamojo asmens teisės atskaityti turto įsigijimo PVM, jei šis turtas iš karto nėra pradedamas naudoti šio asmens vykdomoje apmokestinamojoje veikloje	4
2012 m. kovo 29 d. prejudicinis sprendimas	4
Dėl importuotojo teisės į importo PVM atskaitą, kai jis importo PVM nėra sumokėjęs	5
2012 m. balandžio 26 d. prejudicinis sprendimas	5
Dėl atvejų, kada sandorio vertė gali būti nustatoma pagal rinkos kainą apmokestinimo PVM tikslais	6
APLINKA	7
2012 m. kovo 29 d. prejudicinis sprendimas	7
Dėl atliekų vežimą organizuojančio tarpininko teisės neatskleisti atliekų gamintojo tapatybės atliekų gavėjui	7
Dėl tarpininko pareigos užpildyti vežimo dokumento langelį, kuriame nurodomas atliekų gamintojas, ir perduoti šį dokumentą gavėjui bei šios pareigos ribojimo teise į komercinių paslapčių apsaugą	8
2012 m. kovo 29 d. sprendimas	9
Dėl Komisijos kompetencijos, vykdančios nacionalinio šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų paskirstymo plano kontrolę	9
KONKURENCIJA	10
2012 m. balandžio 19 d. sprendimas	10
Dėl taikomų nuolaidų sistemų pripažinimo piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi	11
Dėl mažesnių nei savikaina kainų taikymo ūkio subjektą pripažįstant piktnaudžiaujančiu dominuojančia padėtimi	11
2012 m. kovo 27 d. didžiosios kolegijos prejudicinis sprendimas	11
Dėl dominuojančią padėtį užimančio ūkio vieneto taikomos „mažų kainų“ politikos pripažinimo piktnaudžiavimu siekiant išstumti konkurentą	12
SOCIALINĖ APSAUGA	14
2012 m. balandžio 24 d. didžiosios kolegijos prejudicinis sprendimas	14
Dėl Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos ir nacionalinės teisės normos kolizijos	15
Dėl būsto paramos skyrimo trečiųjų šalių piliečiams	15
LAISVĖS, SAUGUMO IR TEISINGUMO ERDVĖ	17
2012 m. balandžio 26 d. prejudicinis sprendimas	17
Dėl rinkliavų už prašymo suteikti ilgalaikio gyventojų statusą nagrinėjimą dydžio	18

Pastaba. Šioje apžvalgoje pateikiamos neoficialios Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ir Teisingumo Teismas, ETT) procesinių sprendimų santraukos. Šis dokumentas yra skirtas tik informavimui ir Vyriausiasis administracinis teismas neprisiima atsakomybės už šių procesinių dokumentų vertimus. Oficialius ir išsamius sprendimų tekstus galite rasti Teisingumo Teismo interneto svetainėje <http://curia.europa.eu/> ir Europos Sąjungos teisės interneto svetainėje <http://eur-lex.europa.eu/>

APMOKESTINIMAS

2012 m. kovo 22 d. prejudicinis sprendimas byloje *Klub OOD* prieš *Direktor na Direktsia „Obzhalvane i upravlenie na izpalnenieto“ – Varna pri Tsentralno upravlenie na Natsionalnata agentsia za prihodite* (C-153/11)

Terminai: PVM – Direktyva 2006/112/EB – 168 straipsnis – Teisė į atskaitą – Teisės į atskaitą atsiradimas – Bendrovės teisė atskaityti pirkimo PVM, sumokėtą perkant ilgalaikį turtą, kuris dar nenaudojamas šios bendrovės veiklai.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Pagrindinėje byloje buvo nagrinėjamas tarp *Klub OOD* (toliau – *Klub, bendrovė*) ir mokesčių administratoriaus kilęs ginčas dėl sprendimo atsisakyti suteikti teisę atskaityti įsigyjant butą sumokėtą PVM. Nustatyta, jog *Klub* veikla buvo viešbučio Varnoje, Bulgarijos pajūrio kurorte, eksploatacija. 2009 m. gegužės mėn. ši bendrovė nusipirko gyvenamosios paskirties dviaukštį butą Sofijoje, atskaitydama su šiuo įsigijimu susijusį PVM. Šio buto paskirtis po įsigijimo nebuvo pakeista, bendrovės vardu netiektas vanduo ir elektra. Todėl mokesčių administratorius nusprendė, kad šis turtas buvo skirtas gyventi, o ne verslo tikslams, ir todėl buto įsigijimas nesuteikė teisės į sumokėto pirkimo PVM atskaitą. Nesutikdamas su tokiu sprendimu *Klub* jį apskundė, tvirtindamas, kad aptariamas nekilnojamas turtas yra skirtas verslui, nes ketinta jį naudoti derybų susitikimams su kelionių organizatoriais. Vėliau ši bendrovė pateikė vietinių mokesčių deklaraciją, kurioje šis butas nurodytas, kaip naudojamas verslo veiklai.

Šiomis aplinkybėmis nacionalinis teismas sustabdė bylos nagrinėjimą ir kreipėsi į Teisingumo Teismą, su prašymu pirmiausia išaiškinti, ar PVM direktyvos 168 straipsnio a punktą reikia aiškinti taip, kad teisė atskaityti pirkimo PVM, sumokėtą įsigyjant nekilnojamąjį turtą, kuris yra veiklai naudojamas ilgalaikis turtas, atsiranda per mokestinį laikotarpį, kada mokestis turi būti sumokėtas, neatsižvelgiant į tai, kad šis turtas iš karto nėra naudojamas verslui. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat klausė, ar apmokestinamajam asmeniui galima atsisakyti suteikti teisę atskaityti pirkimo PVM, sumokėtą įsigyjant ilgalaikį turtą, remiantis tuo, kad šis turtas naudojamas privatiems poreikiams (34 punktas).

Dėl bendrųjų sąlygų apmokestinamojo asmens teisei į įsigyto turto pirkimo PVM atskaitą įgyvendinti

Remiantis PVM direktyvos 168 straipsniu, jeigu apmokestinamasis asmuo įsigydamas turtą veikia kaip apmokestinamasis asmuo ir naudoja turtą savo apmokestinamiesiems sandoriams, jis turi teisę atskaityti už šį turtą mokėtiną ar sumokėtą PVM. Pagal PVM direktyvos 63 ir 167 straipsnius ši teisė į atskaitą atsiranda tada, kai atsiranda prievolė mokėti atskaitytiną mokestį, t. y. kai atliekamas prekių tiekimas (36 punktas). Tačiau jei turtas nenaudojamas apmokestinamojo asmens ekonominei veiklai, kaip tai suprantama pagal tos pačios direktyvos 9 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, o apmokestinamasis asmuo jį naudoja savo privatiems poreikiams, negali atsirasti jokia teisė į atskaitą (37 punktas). Tokiu atveju, jei įsigyjamas ilgalaikis turtas skirtas iš dalies privatiems ir iš dalies verslo tikslams, apmokestinamasis asmuo gali pasirinkti visą turtą priskirti prie veiklai naudojamą turto. Įsigyjant šį turtą mokėtinas pirkimo PVM iš esmės tada yra visiškai ir iš karto atskaitytinas. Šiomis aplinkybėmis, kai dėl veiklai priskirto turto suteikiama teisė visiškai ar iš dalies atskaityti sumokėtą pirkimo PVM, jo naudojimas apmokestinamojo asmens ar jo darbuotojų privatiems poreikiams arba ne verslo tikslams laikomas paslaugų teikimu už atlygį pagal PVM direktyvos 26 straipsnio 1 dalį (38 punktas). Taigi, pasak Teisingumo Teismo, PVM sistemos, todėl ir atskaitos mechanizmo, taikymą lemia tai, jog turtą įsigyja apmokestinamasis asmuo, veikdamas kaip apmokestinamasis asmuo (39 punktas).

Klausimas, ar asmuo veikia kaip apmokestinamasis asmuo, yra fakto klausimas, kuris turi būti vertinamas atsižvelgiant į visas konkrečius atvejo aplinkybes, įskaitant atitinkamo turto pobūdį ir

laikotarpi tarp jo įsigijimo ir naudojimo šio apmokestinamojo asmens ekonominei veiklai (41 punktas). Taip pat galima atsižvelgti į tai, ar buvo imtasi aktyvių veiksmų, siekiant atlikti pritaikymus ir gauti leidimus, reikalaujamus siekiant tokį turtą, jei tai numatyta nacionalinėje teisėje, naudoti verslui (41 punktas). Anot Teisingumo Teismo, jei apmokestinamajam asmeniui būtų neleidžiama atskaityti mokėtino pirkimo PVM už vėlesnį apmokestintą naudojimą verslui, nepaisant pradinio apmokestinamojo asmens pageidavimo priskirti visą ilgalaikį turtą savo veiklai, atsižvelgiant į būsimus sandorius, jis nebūtų visiškai atleistas nuo mokesčio, susijusio su jo ekonominei veiklai naudojamu turtu ir jo verslo veikla būtų apmokestinta dvigubai, o tai prieštarautų bendrajai PVM sistemai būdingam neutralumo principui (42 punktas).

Dėl apmokestinamojo asmens teisės atskaityti turto įsigijimo PVM, jei šis turtas iš karto nėra pradedamas naudoti šio asmens vykdomoje apmokestinamojoje veikloje

Toliau Teisingumo Teismas pažymėjo, kad pagal PVM neutralumo principą reikalaujama, kiek tai susiję su veiklos apmokestinimu, kad verslo tikslais patirtos investicijų išlaidos būtų laikomos ekonomine veikla, dėl kurios atsiranda teisė iš karto atskaityti mokėtiną pirkimo PVM (43 punktas). Todėl asmuo, kuris įsigyja turtą ekonominei veiklai, kaip tai suprantama pagal PVM direktyvos 9 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, tai atlieka kaip apmokestinamasis asmuo, net jei turtas iškart nėra naudojamas šiai ekonominei veiklai (44 punktas). Būtent nacionalinis teismas turi įvertinti, ar apmokestinamasis asmuo iš tikrųjų nekilnojamąjį turtą įsigijo savo ekonominės veiklos tikslais. Jei taip yra, šis asmuo gali visiškai ir iš karto atskaityti PVM, susijusį su turtu, visiškai priskirtu prie jos veiklai naudojamu turto, net jeigu jis iš karto nenaudojamas tai veiklai (45 punktas). ETT taip pat pastebėjo, kad įgyta teisė į atskaitą išlieka, tik jei nėra sukčiavimo ar piktnaudžiavimo aplinkybių ir išskyrus galimus patikslinimus pagal PVM direktyvoje numatytas sąlygas (46 punktas).

Taigi, kaip nusprendė Teisingumo Teismas, jei apmokestinamasis asmuo negalėjo naudoti prekių ar paslaugų, kurių atžvilgiu pasinaudojo atskaita, apmokestinamiesiems sandoriams dėl nuo jo valios nepriklausančių aplinkybių, teisė į atskaitą išlieka, nes tokiu atveju nėra jokios sukčiavimo ar piktnaudžiavimo rizikos, galinčios pateisinti vėlesnį atskaitytų sumų grąžinimą (47 punktas). Tačiau sukčiavimo ar piktnaudžiavimo atvejais, kai apmokestinamasis asmuo apsimeta ketinantis pradėti konkrečią ekonominę veiklą, tačiau iš tikrųjų siekė kaip asmeninį turtą įsigyti turtą, kurio atžvilgiu gali būti pasinaudota atskaita, mokesčių administratorius atgaline data gali reikalauti grąžinti atskaitytas sumas, nes šie atskaitymai buvo suteikti remiantis klaidingomis deklaracijomis (48 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendė:

2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 168 straipsnio a punktą reikia aiškinti taip, kad apmokestinamasis asmuo, kuris įsigijo ilgalaikį turtą veikdamas kaip apmokestinamasis asmuo ir jį priskyrė prie veiklai naudojamu turto, turi teisę atskaityti įsigyjant šį turtą sumokėtą pridėtinės vertės mokestį mokestiniu laikotarpiu, kuriuo mokestis tapo mokėtinas, neatsižvelgiant į tai, kad šis turtas iš karto nenaudojamas verslui. Nacionalinis teismas turi nustatyti, ar apmokestinamasis asmuo įsigijo ilgalaikį turtą savo ekonominei veiklai, ir prireikus įvertinti, ar nesukčiaujama.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62011CJ0153:LT:HTML>

2012 m. kovo 29 d. prejudicinis sprendimas
byloje *Véleclair SA* prieš *Ministre du Budget, des Comptes*
publics et de la Réforme de l'État
(C-414/10)

Terminai: PVM – Šeštoji direktyva – 17 straipsnio 2 dalies b punktas – Iš trečiosios šalies importuoto produkto apmokestinimas – Nacionalinės teisės aktai – Teisė į importo PVM atskaitą – Sąlyga – Asmens, kuriam tenka prievolė sumokėti mokestį, faktiškai sumokėtas PVM.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Apžvelgiamoje byloje buvo nagrinėjamas ginčas tarp *Véleclair SA* ir mokesčių administratoriaus dėl nacionalinės teisės nuostatų, pagal kurias teisė į importo PVM atskaitą siejama su asmens, kuriam

tenka prievolė sumokėti šį mokestį, faktiškai jo sumokėjimu, taikymo. Nustatyta, kad 1992–1995 m. *Véleclair* importavo dviračius, deklaruodama, kad jų kilmės šalis yra Vietnamas. Prancūzijos muitų administratorius manė, kad iš tiesų jų kilmės šalis buvo Kinija, todėl surašė protokolą dėl klaidingos kilmės deklaracijos. Dėl to *Véleclair* buvo taikomi muitai ir antidempingo muitai ir nuo jų buvo atitinkamai apskaičiuotos importo PVM sumos. Šios sumos nebuvo išieškotos, nes įmonei buvo pradėta bankroto procedūra, kurios metu *Véleclair* pateikė prašymą grąžinti 723 503,37 euro sumą, atitinkančią atskaitytino PVM kreditą, kuri, kaip ji manė, jai priklausė 1997 m. gruodžio 31 d. dėl padidinto importo PVM, apskaičiuoto nuo nesumokėtų muitų. Šis prašymas nebuvo patenkintas, nes pagal nacionalinę teisę teisė į importo PVM atskaitą priklauso nuo to, ar jis buvo faktiškai sumokėtas.

Ginčui pasiekus kasacinės instancijos teismą, šis nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu paaiškinti, ar Šeštosios direktyvos 17 straipsnio 2 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad pagal jį leidžiama valstybei narei susieti teisę atskaityti importo PVM su tuo, ar asmuo, kuriam tenka prievolė jį sumokėti, anksčiau faktiškai jį sumokėjo, kai šis asmuo taip pat turi ir teisę į atskaitą (19 punktas).

Dėl importuotojo teisės į importo PVM atskaitą, kai jis importo PVM nėra sumokėjęs

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pirmiausia priminė, kad pagal Šeštosios direktyvos 17 straipsnio 2 dalies b punktą apmokestinamasis asmuo gali atskaityti PVM, „apskaičiuotą ar sumokėtą“ už importuotas prekes šalies teritorijoje (18 punktas). Todėl šios nuostatos tekste, kuriame vartojama Šeštosios direktyvos 17 straipsnio 2 dalies a punkte nustatyta formuluotė, pagal kurią apmokestinamasis asmuo turi teisę atskaityti PVM, „apskaičiuotą ar sumokėtą“ už prekes, kurios jam yra ar bus suteiktos, aiškiai numatyta, kad apmokestinamojo asmens teisė į atskaitą apima ne tik jo sumokėtą PVM, bet ir mokėtiną PVM, t. y. tą, kurį jis dar turi sumokėti (19 punktas). Sąvoka „apskaičiuotas“ iš tiesų susijusi su mokėtina mokesčio skola ir reiškia, kad apmokestinamasis asmuo turėjo pareigą sumokėti PVM sumą, kurią jis ketino atskaityti kaip pirkimo mokestį (20 punktas). Galiausiai ETT nurodė, kad, viena vertus, jei Sąjungos teisės aktų leidėjas būtų norėjęs numatyti, kad teisė į importo PVM atskaitą būtų susijusi su faktiškai anksčiau sumokėtu šiuo PVM, jis tai būtų galėjęs padaryti aiškiai, pavyzdžiui, neįtraukdamas sąvokos „apskaičiuotas“ į šį 17 straipsnį (21 punktas). Kita vertus, iš Šeštosios direktyvos 17 straipsnio 1 dalies, skaitomos kartu su 10 straipsnio 3 dalimi, matyti, kad teisės į PVM atskaitą atsiradimas nepriklauso nuo fakto, ar buvo sumokėta dalis mokėtino atlygio už importuotą prekę ar prekes (22 punktas). Iš to matyti, kad taikant Šeštosios direktyvos 17 straipsnio 2 dalies b punktą teisė į importo PVM atskaitą iš esmės neturėtų priklausyti nuo faktiškai šio anksčiau sumokėto PVM (23 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendė:

1977 m. gegužės 17 d. Šeštosios Tarybos direktyvos 77/388/EEB dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo – Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema: vienodas vertinimo pagrindas 17 straipsnio 2 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad pagal jį valstybei narei neleidžiama susieti teisės atskaityti importo PVM su tuo, ar asmuo, kuriam tenka prievolė jį sumokėti, anksčiau faktiškai jį sumokėjo, kai šis asmuo taip pat turi ir teisę į atskaitą.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62010CJ0414:LT:HTML>

2012 m. balandžio 26 d. prejudicinis sprendimas sujungtose bylose *Balkan and Sea Properties ADSITS ir Provainvest OOD* prieš *Direktor na Direksia „Obzhalvane i upravlenie na izpalnenieto“ – Varna* *pri Tsentralno upravlenie na Natsionalnata agentsia za prihodite* (C-621/10 ir C-129/11)

Terminai: PVM – Direktyva 2006/112/EB – 73 straipsnis ir 80 straipsnio 1 dalis – Nekilnojamojo turto pardavimas tarp susijusių bendrovių – Sandorio vertė – Nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta, kad sudarant sandorius tarp susijusių asmenų apmokestinamoji vertė PVM atžvilgiu yra sandorio rinkos kaina.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Apžvelgiamoje byloje prašymai priimti prejudicinius sprendimus buvo pateikti nagrinėjant tarp įmonių ir mokesčių administratoriaus kilusius ginčus dėl tikslinamojo pranešimo apie mokėtiną mokesį, kuriuo šioms įmonėms atsisakyta suteikti teisę į sumokėto PVM atskaitą. Nustatyta, kad:

(1) *Balkan and Sea Properties* iš bendrovės *Ravda tur EOOD* įsigijo nekilnojamojo turto. Pastarąją bendrovę valdė *Holding Varna AD*, kuri pati turėjo 27,98 proc. *Balkan and Sea Properties* akcijų. Sudarius galutinę sutartį ir išrašius sąskaitas faktūras PVM buvo atskaitytas. Kadangi nacionalinės teisės aktuose numatyta, kad pardavimo tarp susijusių asmenų atveju apmokestinamoji vertė yra turto rinkos kaina, buvo užsakytos ekspertizės, kurios nustatė, kad ginčo turto rinkos kaina buvo mažesnė, nei buvo nurodyta PVM sąskaitoje faktūroje. Tada mokesčių administratorius nusprendė, kad nuo didesnės kainos nei turto rinkos kaina apskaičiuotas PVM buvo neteisėtai sąskaitoje faktūroje nurodytas mokeskis, kuris negalėjo būti atskaitytas, todėl *Balkan and Sea Properties* neturėjo teisės atskaityti sumokėto pirkimo PVM nuo skirtumo tarp šios rinkos kainos ir aptariamo turto faktinės pardavimo kainos.

(2) *Prova Invest* pardavė du sklypus, skirtus šiltnamiams eksploatuoti, vienam iš savo akcininkų ir vieną sklypą – savo atstovui. Šie žemės sklypai parduoti su juose pastatytais polietileno plėvele dengtomis konstrukcijomis ir visais pagerinimais bei daugiamečiais augalais. *Prova Invest* už šiuos pardavimo sandorius išrašė sąskaitas faktūras be PVM. Tačiau mokesčių administratorius nusprendė, kad nekilnojamojo turto pardavimo sandoriai apėmė ne tik neapmokestinamą PVM žemės sklypų tiekimą, bet ir apmokestinamą įrenginių, pagerinimų ir daugiamečių augalų tiekimą. Kadangi tarp susijusių asmenų sudarytais sandoriais parduotų polietileno plėvele dengtų konstrukcijų rinkos kaina buvo didesnė, nei visa sandorių suma, mokesčių administratorius priėmė tikslinamąjį pranešimą, kuriame mokėtino PVM dydį apskaičiavo nuo minėtos rinkos vertės.

Ginčiui pasiekus administracinę teisimą, šis nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu pirmiausia išaiškinti, ar PVM direktyvos 80 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad joje nurodytas sąlygų sąrašas yra baigtinis, ar kad leidžiama sandorio tarp susijusių asmenų apmokestinamąją vertę laikyti rinkos kainą kitais atvejais nei aiškiai numatyti šioje nuostatoje, be kita ko, kai apmokestinamasis asmuo turi teisę visiškai atskaityti mokesį (42 punktas).

Dėl atvejų, kada sandorio vertė gali būti nustatoma pagal rinkos kainą apmokestinimo PVM tikslais

Šiuo klausimu ETT pirmiausia priminė, kad pagal PVM direktyvos 73 straipsnyje nurodytą bendrąją nuostatą už atlygį tiekiamos prekės ar teikiamos paslaugos apmokestinamąją vertę sudaro apmokestinamojo asmens už jas faktiškai gautas atlygis. Šis atlygis yra subjektyvi vertė, t. y. iš tikrųjų gauta, o ne objektyviais kriterijais nustatyta vertė (43 punktas). Šios direktyvos 73 straipsnyje įtvirtintas pagrindinis principas, dėl kurio mokesčių administratorius negali gauti didesnės PVM sumos, nei gavo apmokestinamasis asmuo (44 punktas).

Tam tikrais atvejais apmokestinamąją vertę leidžiant laikyti sandorio rinkos kainą PVM direktyvos 80 straipsnio 1 dalimi nustatyta bendros taisyklės, numatytos šios direktyvos 73 straipsnyje, išimtis, kuri, kaip tokia, turi būti aiškinama griežtai (45 punktas). Teisingumo Teismas priminė, kad pagal PVM direktyvos 26 konstatuojamąją dalį šios direktyvos 80 straipsnio 1 dalimi siekiama užkirsti kelią sukčiavimui ar mokesčio vengimui (46 punktas). Tačiau, kai prekės tiekiamos ar paslaugos teikiamos dirbtinai sumažinta ar padidinta kaina tarp šalių, kurios turi teisę visiškai atskaityti PVM, šiame etape negali būti sukčiavimo ar mokesčio vengimo. Tik kai prekybos grandinė baigiasi galutiniu vartotoju, arba „mišraus“ apmokestinamojo asmens, kuris turi teisę į proporcinę atskaitą, atveju dėl dirbtinai sumažintos ar padidintos kainos gali būti netenkama mokesčių pajamų (47 punktas). Todėl, kaip pažymėjo Teisingumo Teismas, tik kai su sandoriu susijęs asmuo neturi teisės visiškai atskaityti mokesčio, yra sukčiavimo ar mokesčio vengimo pavojus, kuriam užkirsti kelią valstybėms narėms leidžiama pagal šios direktyvos 80 straipsnio 1 dalį (48 punktas). Toks teiginys neturi įtakos valstybių narių galimybei nustatyti kitas pareigas siekiant išvengti sukčiavimo, remiantis PVM direktyvos 273 straipsniu ir laikantis jame numatytų sąlygų (49 punktas).

Šiomis aplinkybėmis ETT nurodė, kad PVM direktyvos 80 straipsnio 1 dalyje nustatytas taikymo sąlygų sąrašas yra baigtinis, todėl remiantis šia nuostata nacionalinės teisės aktuose negali būti numatyta, kad apmokestinamoji vertė yra sandorio rinkos kaina kitais atvejais nei nurodyti šioje nuostatoje, be kita ko, kai paslaugų teikėjas, prekių tiekėjas ar pirkėjas turi teisę visiškai atskaityti PVM (51 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendė:

2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 80 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad joje nurodytų taikymo sąlygų sąrašas yra baigtinis, todėl remiantis šia nuostata nacionalinės teisės aktuose negali būti numatyta, kad apmokestinamoji vertė yra sandorio rinkos kaina kitais atvejais nei nurodyti šioje nuostatoje, be kita ko, kai apmokestinamasis asmuo turi teisę visiškai atskaityti pridėtinės vertės mokestį, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62010CJ0621:LT:HTML>

APLINKA

2012 m. kovo 29 d. prejudicinis sprendimas

byloje *Interseroh Scrap and Metal Trading GmbH* prieš *Sonderabfall-Management-Gesellschaft Rheinland-Pfalz mbH (SAM)*
(C-1/11)

Terminai: Aplinka – Reglamentas (EB) Nr. 1013/2006 – 18 straipsnio 1 ir 4 dalys – Tam tikrų atliekų vežimas – 3 straipsnio 2 dalis – Privaloma informacija – Atliekų gamintojo tapatybė – Tarpininko pareigos nurodyti neįvykdymas – Komercinių paslapčių apsauga.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Apžvelgiamojoje byloje prašymas priimti prejudicinį sprendimą buvo pateiktas, nagrinėjant ginčą dėl atliekų vežimą organizuojančiai bendrovei *Interseroh* (toliau – ir Bendrovė) pagal Reglamentą (EB) Nr. 1013/2006 (18 straipsnio 1 dalis b punktas) tenkančios pareigos užpildyti vežamas atliekas lydintį dokumentą. Byloje nustatyta, kad Bendrovė vykdė perpardavėjos (tarpininkės) veiklą – ji nupirkdavo prekes (metalo rūšis laikomas atliekomis) iš gamintojo ir jas perparduodavo, fiziškai prekėmis nedisponuodama. Bendrovės teigimu, įpareigojant ją pildant vežamas atliekas lydintį dokumentą taip pat įrašyti informaciją apie atliekų gamintoją, ji priverčiama atskleisti savo tiekimo šaltinius klientams, taigi šie turi galimybę tiesiogiai kreiptis į atliekų gamintoją ar surinkėją ir sudaryti sutartis nesinaudodami tarpininko paslaugomis. Bendrovė mano, kad pareiga atskleisti klientams savo tiekėjus pažeidžia jos teisę į komercinių paslapčių apsaugą ir labai kliudo jai verstis tarpininkės veikla. Bendrovė pateikė skundą, kuriuo prašė konstatuoti, kad ji, kaip tarpininkė, vežimo dokumento 6 langelyje neprivalėjo nurodyti atliekų gamintojo.

Nacionalinis teismas *Verwaltungsgericht Mainz* manė, kad pareiga su atliekų gamintoju susijusius duomenis tvarkyti konfidencialiai iš principo išplaukia iš Vokietijos konstitucijos 12 ir 14 straipsnių, be to, visuotinai pripažinta, jog įmonės tiekimo šaltiniai yra komercinė paslaptis ir jiems taikoma pagrindinių teisių apsauga. Tokiomis aplinkybėmis jis nusprendė sustabdyti bylą ir kreiptis į Teisingumo Teismą.

Pirmuoju, trečiuoju ir ketvirtuoju klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausė, ar Reglamento Nr. 1013/2006 18 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją atliekų vežimą organizuojančiam tarpininkui leidžiama neatskleisti atliekų gamintojo tapatybės gavėjui, jei tai būtina siekiant apsaugoti tarpininko komercines paslaptis. Reglamento Nr. 1013/2006 18 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija, t. y. vežimo dokumente esanti informacija, laikoma konfidencialia, kai to reikalaujama Bendrijos ir nacionalinės teisės aktuose (26 punktas). Antruoju klausimu nacionalinis teismas iš esmės siekė sužinoti, ar Reglamento Nr. 1013/2006 18 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją vykdant atliekų vežimą, kuriam taikoma ši nuostata, tarpininkas privalo užpildyti vežimo dokumento 6 langelį ir perduoti šį dokumentą gavėjui, ir ši pareiga negali būti ribojama teise į komercinių paslapčių apsaugą (41-42 punktai)

Dėl atliekų vežimą organizuojančio tarpininko teisės neatskleisti atliekų gamintojo tapatybės atliekų gavėjui

Teisingumo Teismas sistemiškai aiškindamas Reglamento Nr. 1013/2006 nuostatas nurodė, kad iš Reglamento Nr. 1013/2006 18 straipsnio taip pat matyti, kad šio straipsnio 4 dalyje nurodyta pareiga laikytis konfidencialumo negali drausti vykdant vežimą dalyvaujančioms įmonėms dalytis šio reglamento VII priede nurodyta informacija (33 punktas). Pirma, Reglamento Nr. 1013/2006 18 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta, kad išrašomas vežimo dokumentas, turintis lydėti bet kurį atliekų vežimą, kuriam taikoma ši nuostata. Taigi tokį vežimą organizuojantis asmuo privalo užpildyti vežimo dokumento, nurodyto šio reglamento VII priede, 6 langelį, kuriame turi nurodyti atliekų gamintojo pavadinimą (34 punktas). Antra, Reglamento Nr. 1013/2006 1 dalies b punkte nustatyta, kad vežimo dokumentą turi

pasirašyti vežimą organizuojantis asmuo ir atliekų gavėjas, o pagal šio reglamento 20 straipsnio 2 dalį vežimą organizuojantis asmuo ir atliekų gavėjas privalo saugoti 18 straipsnio 1 dalyje nurodytą informaciją mažiausiai trejus metus nuo vežimo pradžios (35 punktas). Šios nuostatos būtinai lemia tai, kad atliekų gavėjas gauna visą vežimo dokumente esančią informaciją ir visų pirma sužino atliekų gamintojo tapatybę, nurodytą šio dokumento 6 langelyje, kaip reikalaujama pagal to paties reglamento VII priedą (36 punktas). Galima pareiga laikytis konfidencialumo pagal Reglamento Nr. 1013/2006 18 straipsnio 4 dalį šiuo atžvilgiu įtakos neturi, nes vežimo dokumente esanti informacija laikoma konfidencialia tik surašius ir perdavus šį dokumentą. Reglamento Nr. 1013/2006 18 straipsnio 4 dalis gali būti taikoma tik tokiu atveju, jei informacija prieš tai buvo paminėta vežimo dokumente, remiantis šio straipsnio 1 dalimi, skaitoma kartu su šio reglamento VII priedo nuostatomis (37 punktas). Tačiau pareiga laikytis konfidencialumo apima tik priegią prie vežimo dokumento turinčių asmenų, t. y. kompetentingų administracinių institucijų ir vykdančių vežimą dalyvaujančių asmenų, santykius su asmenimis, nedalyvaujančiais vykdančiais vežimą (38 punktas). Šį aiškinimą patvirtina Reglamento Nr. 1013/2006 18 straipsnio 4 dalies tekstas, kuriame aiškiai nurodytas vežimo dokumente esančios informacijos „laikymas konfidencialia“, o ne pareigos nurodyti vežimo dokumente visą reikalaujamą informaciją hipotetinė išimtis. Šį aiškinimą taip pat pagrindžia šio reglamento VII priedo 3 išnaša, kurioje pažymima, kad kai vežimą organizavęs asmuo nėra atliekų gamintojas arba surinkėjas, turi būti pateikta informacija apie atliekų gamintoją arba surinkėją (39 punktas).

Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas nurodė, jog Reglamento Nr. 1013/2006 18 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją atliekų vežimą organizuojančiam tarpininkui neleidžiama neatskleisti atliekų gamintojo tapatybės atliekų gavėjui, kaip numatyta šio straipsnio 1 dalyje, skaitomoje kartu su šio reglamento VII priedu, net jei to neatkleisti būtų būtina siekiant apsaugoti tarpininko komercines paslaptis (40 punktas).

Dėl tarpininko pareigos užpildyti vežimo dokumento langelį, kuriame nurodomas atliekų gamintojas, ir perduoti šį dokumentą gavėjui bei šios pareigos ribojimo teise į komercinių paslapčių apsaugą

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pirmiausia priminė, kad Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – ir Chartija) 15 straipsnio 1 dalyje, 16 ir 17 straipsniuose atitinkamai numatyta teisė į darbą ir užsiimti laisvai pasirinkta profesija ar veikla, laisvė užsiimti verslu ir teisė į nuosavybę. Be to, pagal nusistovėjusią teismo praktiką ir teisė užsiimti profesine veikla, ir teisė į nuosavybę yra bendrieji Sąjungos teisės principai. Be to, komercinių paslapčių apsauga taip pat yra bendrasis Sąjungos teisės principas (43 punktas). Tačiau, Teisingumo Teismo vertinimu, net darant prielaidą, jog pareiga nurodyti atliekų gamintojo tapatybę atliekų gavėjui pažeidžia tarpininkų komercinių paslapčių apsaugą, dėl tokio teiginio negali būti apribota antrinės teisės nuostatos, kuri yra aiški ir besąlygiška, taikymo sritis (44 punktas). Dėl Reglamento Nr. 1013/2006 18 straipsnyje numatyto administracinės priežiūros mechanizmo atliekų gavėjas neišvengiamai sužinos atliekų gamintojo tapatybę ir kad šio reglamento tekste nėra jokios leidžiančios nukrypti nuostatos (45 punktas). Tokiomis aplinkybėmis nepagrįstai pažeidžiant komercinių paslapčių apsaugą, darant prielaidą, kad toks pažeidimas gali būti nustatytas, ne apribojama Reglamento Nr. 1013/2006 18 straipsnio taikymo sritis, o ginčijamas šios nuostatos galiojimas. Tačiau nacionalinis teismas nepateikė Teisingumo Teismui klausimo dėl Reglamento Nr. 1013/2006 18 straipsnio galiojimo ir neišreiškė abejonių šiuo klausimu, o Teisingumo Teismui nėra žinoma pakankamai faktinių aplinkybių, kad jis galėtų vertinti šios nuostatos galiojimą (46 punktas).

Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas nurodė, jog Reglamento Nr. 1013/2006 18 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją vykdančių atliekų vežimą, kuriam taikoma ši nuostata, tarpininkas privalo užpildyti vežimo dokumento 6 langelį ir perduoti šį dokumentą gavėjui, ir šios pareigos apimtis negali būti ribojama teise į komercinių paslapčių apsaugą (47 punktas).

Remdamasis šiais ir kitais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendė:

2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1013/2006 dėl atliekų vežimo, iš dalies pakeisto 2009 m. balandžio 15 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 308/2009, 18 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją atliekų vežimą organizuojančiam tarpininkui neleidžiama neatskleisti atliekų gamintojo tapatybės atliekų gavėjui, kaip numatyta šio straipsnio 1 dalyje, skaitomoje kartu su šio reglamento VII priedu, net jei to neatskleisti būtų būtina siekiant apsaugoti tarpininko komercines paslaptis.

Reglamento Nr. 1013/2006, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 308/2009, 18 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją vykdančių atliekų vežimą, kuriam taikoma ši nuostata, tarpininkas privalo

užpildyti Reglamento Nr. 1013/2006, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 308/2009, VII priede esančio vežimo dokumento 6 langelį ir perduoti šį dokumentą gavėjui, ir šios pareigos apimtis negali būti ribojama teise į komercinių paslapčių apsaugą.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62011CJ0001:LT:HTML>

2012 m. kovo 29 d. sprendimas
byloje *Europos Komisija prieš Estijos Respubliką*
(C-505/09 P)

Terminai: Apeliacinis skundas – Aplinka – Direktyva 2003/87/EB – Šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema – Estijos Respublikos nacionalinis apyvartinių taršos leidimų paskirstymo planas 2008-2012 metams – Atitinkama Komisijos ir valstybių narių kompetencija – Direktyvos 2003/87 9 straipsnio 1 ir 3 dalys ir 11 straipsnio 2 dalis – Vienodas požiūris – Gero administravimo principas.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Apžvelgiamoje byloje buvo nagrinėjamas Komisijos apeliacinis skundas dėl Bendrojo Teismo sprendimo, kuriuo panaikintas Komisijos sprendimas. Panaikintame Komisijos sprendime iš principo buvo konstatuota, jog Estijos nacionalinis šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų paskirstymo planas (toliau – Planas) nesuderinamas su konkrečiais Direktyvos 2003/87 kriterijais, taip pat konstatuota, jog Planui nebus prieštaraujama tuomet, jei jame bus padaryti pakeitimai. Šie pakeitimai (pvz., bendras skirtinų leidimų kiekis, leidimų atidėjimas) buvo konkrečiai išvardyti sprendime. Lietuvos Respublika įstojo į šią bylą pirmosios instancijos teisme palaikydama Estijos Respubliką.

Komisija, grįsdama savo apeliacinį skundą, be kita ko, nurodė, jog Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, aiškindamas Direktyvos 2003/87 nuostatas (9 straipsnio 1 ir 3 dalis bei 11 straipsnio 2 dalį), susijusias su kompetencijos tarp Komisijos ir valstybių narių paskirstymu.

Dėl Komisijos kompetencijos, vykdamas nacionalinio šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų paskirstymo plano kontrolę

Teisingumo Teismas sutiko su Bendrojo Teismo nuomone, kad iš Direktyvos 2003/87 11 straipsnio 2 dalies aiškiai matyti, jog tik valstybė narė turi kompetenciją, pirma, rengti nacionalinį paskirstymo planą, kuriuo ji siūlo pasiekti šioje direktyvoje nustatytus tikslus, susijusius su šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijomis, apie kurį ji praneša Komisijai, ir, antra, priimti galutinius sprendimus, nustatančius bendrą leidimų kiekį, kurį ji paskirs kiekvienam penkerių metų laikotarpiui, bei šio kiekio paskirstymą tarp ūkio subjektų. Tačiau iš Direktyvos 2003/87 9 straipsnio 3 dalies vienareikšmiškai matyti, kad Komisijos vaidmuo apima tik kontrolę, ar valstybės narės nacionalinis paskirstymo planas atitinka direktyvos III priede numatytus kriterijus ar jos 10 straipsnio nuostatas. Ji turi teisę patikrinti šią atitiktį ir motyvuotu sprendimu atmesti nacionalinį paskirstymo planą, jeigu nustato šių kriterijų ir šių nuostatų neatitikimą. Jei Komisija atmeta jos planą, valstybė narė gali priimti sprendimą pagal minėtos direktyvos 11 straipsnio 2 dalį tik tuo atveju, jei su jos pasiūlytais pakeitimais Komisija sutinka (49 punktas). Teisingumo Teismas pažymėjo, jog Direktyvoje 2003/87 nenurodytas specialus nacionalinio paskirstymo plano rengimo ir bendro skirtinų šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų kiekio nustatymo metodas. Priešingai, minėtos direktyvos III priedo 1 punkte aiškiai nurodyta, kad valstybės narės turi nustatyti bendrą skirtinų leidimų kiekį, atsižvelgdamos visų pirma į nacionalinę energetikos politiką ir nacionalinę programą klimato kaitos srityje (52 punktas). Taigi valstybės narės turi tam tikrą diskreciją pasirinkti priemones, kurias, jų manymu, yra tinkamiausias, atsižvelgiant į konkrečias nacionalinės energetikos rinkos sąlygas, pasiekti šia direktyva reikalaujamą rezultatą (53 punktas). Atsižvelgdamas į šiuos ir kitus argumentus, Teisingumo Teismas atmetė Komisijos kritiką dėl Bendrojo Teismo bendro pobūdžio vertinimų, susijusių su kompetencijos paskirstymu tarp valstybių narių ir Komisijos (55 punktas).

Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad dėl būtinybės laikytis vienodo požiūrio principo negali būti pakeistas kompetencijos paskirstymas tarp valstybių narių ir Komisijos, kaip numatytasis Sąjungos teisės nuostatoje. Jis pabrėžė, kad Direktyvos 2003/87 9 straipsnio 3 dalimi Komisijai suteikiama tik nacionalinių paskirstymo planų teisėtumo kontrolės teisė, kuria pasinaudojusi ji gali atmesti Direktyvos 2003/87 III priede išvardytų kriterijų ar jos 10 straipsnio nuostatų neatitinkantį planą (65 punktas).

Aiškindamas Direktyvos 2003/87 tikslą (79 punktą) bei remdamasi tuo, jog pasidalijamoji kompetencija turi būti įgyvendinama, laikantis subsidiarumo ir proporcingumo principų (81 punktą), Teisingumo Teismas sprendė, kad Sąjungos teisės aktų leidėjo valia suteikti Komisijai tik teisę kontroliuoti, ar nacionaliniai paskirstymo planai atitinka Direktyvos 2003/87 III priede nustatytus kriterijus ir jos 10 straipsnio nuostatas, o ne teisę pakeisti ar suvienodinti, kuri apimtų teisę nustatyti maksimalų skirtingų šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų kiekį, matyti ir iš Direktyvos 2003/87 9 straipsnio 3 dalies, ir iš šios direktyvos parengiamųjų dokumentų. Taigi, jei būtų laikoma, kad Komisija gali nustatyti tokį [skirtingų šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų] maksimalų kiekį, būtų viršytos šios direktyvos teleologinio aiškinimo ribos ir šiai institucijai būtų suteikti įgaliojimai be jokio teisinio pagrindo (82 punktą). Taigi, Teisingumo Teismo nuomone, Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, jog iš Direktyvos 2003/87 9 straipsnio 3 dalies vienareikšmiškai išplaukia, kad Komisijos vaidmuo apima tik kontrolę, ar valstybės narės nacionalinis paskirstymo planas atitinka minėtos direktyvos III priede numatytus kriterijus ir jos 10 straipsnio nuostatas. Jis teisingai nusprendė, jog Komisija turi teisę patikrinti šią atitiktį ir atmesti nacionalinį paskirstymo planą dėl šių kriterijų ir šių nuostatų neatitikimo, o tokiu atveju ši valstybė narė gali priimti sprendimą pagal jos 11 straipsnio 2 dalį tik tuo atveju, jei su valstybės narės po atmetimo pasiūlytais plano pakeitimais ši institucija sutinka (83 punktą).

Teisingumo Teismas papildomai pažymėjo, jog Komisija neviršija savo įgaliojimų, jei sprendimo atmesti planą rezoliucinėje dalyje paskelbia, nors privalomai nenustato maksimalaus tokio leidimų kiekio, kad ji neatmes šio plano pakeitimų, jeigu jie bus suderinami su šiame sprendime dėl atmetimo pateiktais pasiūlymais ir rekomendacijomis. Toks vertinimas atitinka lojalaus bendradarbiavimo tarp valstybių narių ir Komisijos principą ir atitinka procedūros ekonomijos tikslus (86 punktą).

Remdamasis šiais ir kitais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendė:

Atmesti apeliacinį skundą.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62009CJ0505:LT:HTML>

KONKURENCIJA

**2012 m. balandžio 19 d. sprendimas
byloje *Tomra Systems ASA ir kt. prieš Europos Komisiją*
(C-549/10 P)**

Terminai: Apeliacinis skundas – Konkurencija – Dominuojanti padėtis – Piktnaudžiavimas – Panaudotos gėrimų taros surinkimo automatų rinkla – Sprendimas, kuriame konstatuojamas EB 82 straipsnio ir EEE susitarimo 54 straipsnio pažeidimas – Išimtinės sutartys, įpareigojimus dėl kiekio nustatančios sutartys ir nuolaidų už lojalumą sutartys.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Apžvelgiamoje byloje buvo nagrinėjamas *Tomra Systems ASA* (toliau – *Tomra*) ir susijusių įmonių apeliacinis skundas dėl Bendrojo Teismo sprendimo, kuriuo atmesti jų ieškiniai dėl Komisijos sprendimo, kuriuo konstatuota, kad šios dominuojančią padėtį užimančios įmonės 1998–2002 m. pažeidė EB 82 straipsnį ir [1992 m. gegužės 2 d. Europos ekonominės erdvės] susitarimo 54 straipsnį vykdydamos konkurentų išstūmimo iš nacionalinių tuščios gėrimų taros surinkimo automatų rinkų Vokietijoje, Nyderlanduose, Austrijoje, Švedijoje ir Norvegijoje strategiją, t. y. sudarydamos išimtinės sutartis, sutartis dėl individualių įpareigojimų dėl kiekio ir taikydamos individualias nuolatinių klientų nuolaidų sistemas, taip varžydamos konkurenciją rinkose, panaikinimo.

Kaip vieną iš apeliacinio skundo argumentų *Tomra* ir kt. nurodė aplinkybę, jog Bendrasis Teismas padarė klaidą, nes nereikalavo, kad, kalbant apie apeliančių atgaline data taikytų nuolaidų nesąžiningumą, Komisija būtų atsižvelgusi į tai, ar taikytos kainos tikrai buvo mažesnės už nedideles vidutines ilgo laikotarpio sąnaudas (51–54 punktai).

Dėl taikomų nuolaidų sistemų pripažinimo piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi

Šiuo aspektu Teisingumo Teismas priminė, kad norint įrodyti piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, kaip jis suprantamas pagal SESV 102 straipsnį, pakanka įrodyti, kad piktnaudžiaudama dominuojanti įmonė siekia apriboti konkurenciją arba kad toks elgesys daro arba gali daryti tokį poveikį (68 punktas). Dėl dominuojančios įmonės taikomų nuolaidų klientams – jos (nuolaidos) gali pažeisti SESV 102 straipsnį, net jei neatitinka nė vieno iš šio straipsnio antroje pastraipoje pateiktų pavyzdžių (69 punktas). Jei dominuojančią padėtį užimanti įmonė taiko nuolaidų sistemas, laikoma, kad įmonė piktnaudžiauja tokia padėtimi, jei ji, nesusiedama pirkėjų formaliu įsipareigojimu, taiko pagal su pirkėjais sudarytas sutartis arba vienašališkai nuolaidų už lojalumą sistemą, t. y. nuolaidas, susietas su sąlyga, kad klientas, nesvarbu, ar jo pirkimo suma didelė, ar nereikšminga, įsigytų visą reikiamos produkcijos kiekį arba didžiąją jo dalį išimtinai iš dominuojančią padėtį rinkoje užimančios įmonės (70 punktas). Reikia įvertinti aplinkybių visumą, visų pirma nuolaidos suteikimo kriterijus ir sąlygas, bei patikrinti, ar šia nuolaida, suteikiant ekonomiškai nepagrįstą naudą, siekiama atimti iš pirkėjo tiekimo šaltinių pasirinkimo galimybę arba ją apriboti, sukurti konkurentams patekimo į rinką kliūtis, taikyti nevienodas sąlygas lygiaverčiams sandoriams su prekybos partneriais ar iškraipant konkurenciją sustiprinti savo dominuojančią padėtį (71 punktas).

Dėl mažesnių nei savikaina kainų taikymo ūkio subjektą pripažįstant piktnaudžiaujančiu dominuojančia padėtimi

Apžvelgiamoje byloje nagrinėto ginčo kontekste Teisingumo Teismas nurodė, kad nuolaidų sistema turi būti laikoma pažeidžiančia SESV 102 straipsnį, jeigu ja siekiama dominuojančios įmonės klientams sukliudyti įsigyti produkciją iš konkuruojančių gamintojų (72 punktas). „Neigiamų“, t. y. mažesnių už savikainą, kainų taikymas klientams nėra pirminė dominuojančią padėtį užimančios įmonės atgaline data taikomų nuolaidų sistemos pripažinimo piktnaudžiavimu sąlyga (73 punktas).

Bendrasis Teismas buvo nurodęs, kad Komisijos sprendime konstatuota, pirma, kad paskata pirkti vien tik arba beveik vien tik iš apeliančių yra ypač stipri, kai ribos, kaip antai taikytos apeliančių, yra siejamos su sistema, pagal kurią nauda, susijusi su ribos, nuo kurios taikomos išmokos ar didesnės nuolaidos, peržengimu, taikoma visiems kliento pirkimams per atitinkamą laikotarpį, o ne tik tai daliai pirkimų, kuri viršija aptariamą ribą. Antra, nuolaidų sistemų, kurios buvo skirtingos kiekvienam klientui, o ribos nustatytos remiantis numatomais kliento poreikiais ir (arba) anksčiau nupirktu kiekiu, derinimas buvo didelė paskata visus ar beveik visus reikalingus įrenginius pirkti iš apeliančių, dirbtinai padidinanti perėjimo prie kito tiekėjo, net ir dėl nedidelio kiekio vienetų, sąnaudas. Trečia, atgaline data taikytos nuolaidos dažnai buvo taikomos tam tikriems dideliems *Tomra* grupės klientams, siekiant užsitikrinti jų lojalumą. Galiausiai buvo nustatyta, kad apeliančės neįrodė, kad jų elgesys buvo objektyviai pateisinamas ar kad jis suteikė didelę veiksmingumo naudą, kuri būtų didesnė nei antikonkurencinis poveikis vartotojams (75 punktas). Bendrasis Teismas taip pat pažymėjo, kad išstūmimo mechanizmas, pagrįstas atgaline data taikomomis nuolaidomis, taip pat nereikalauja, kad dominuojanti įmonė aukotų savo pelną, nes nuolaidų sąnaudos išdalijamos dideliame vienetų skaičiui. Nuolaidas suteikiant atgaline data, dominuojančios įmonės gaunamos vidutinės kainos gali laisvai būti daug didesnės už sąnaudas ir suteikti didelę vidutinę pelno maržą. Vis dėlto atgaline data taikomų nuolaidų sistemos poveikis toks, kad klientui reali paskutinių vienetų kaina yra labai žema dėl pritraukimo poveikio (78 punktas).

Įvertinęs šiuos, bei kitus Bendrojo Teismo motyvus, Teisingumo Teismas pripažino, kad pirmosios instancijos teismas teisingai iš esmės nusprendė, kad lojalumo mechanizmas buvo pagrįstas šia tiekėjo galimybe išstumti konkurentus pritraukiant paklausos dalį dėl kurios konkuruojama. Esant tokiam komerciniam instrumentui nebūtina atlikti konkretaus nuolaidų poveikio konkurencijai tyrimo, nes norint nustatyti SESV 102 straipsnio pažeidimą pakanka įrodyti, kad nagrinėjamas elgesys gali daryti tokį poveikį (79 punktas).

Remdamasis šiais ir kitais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendė:

Atmesti apeliacinį skundą.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62010CJ0549:LT:HTML>

**2012 m. kovo 27 d. didžiosios kolegijos prejudicinis sprendimas
byloje *Post Danmark A/S* prieš *Konkurrencerådet*
(C-209/10)**

Terminai: EB 82 straipsnis – Dominuojančią padėtį užimanti pašto įmonė, turinti universaliosios paslaugos pareigą, kiek tai susiję su tam tikro adresuoto pašto platinimu – Mažų kainų taikymas tam tikriems buvusiems konkurento klientams – Įrodymų apie ketinimą nebuvimas – Diskriminacija pagal kainas – Mažos ir selektyvios kainos – Realus arba tikėtinas konkurento išstūmimas – Poveikis konkurencijai ir dėl to vartotojams – Objektivus pateisinimas.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Pagrindinėje byloje buvo nagrinėjamas ginčas tarp *Post Danmark* ir Danijos konkurencijos tarnybos dėl *Post Danmark* trims buvusiems savo konkurentės *Forbruger-Kontakt* klientams taikytų kainų. Nustatyta, kad *Post Danmark* ir *Forbruger-Kontakt* yra dvi svarbiausios Danijos neadresuoto pašto (reklaminių brošiūrų, telefono knygų, vadovų, vietinių ir regioninių laikraščių ir t. t.) platinimo sektoriuje veikiančios įmonės. Šis sektorius Danijoje yra visiškai liberalizuotas ir jam netaikomi pašto paslaugas reglamentuojantys Danijos teisės aktai. Nebuvo ginčijama, kad atitinkamą rinką galima apibrėžti kaip Danijos neadresuoto pašto platinimo rinką, o pagrindinėje byloje nagrinėtų faktinių aplinkybių metu *Post Danmark* turėjo monopoliją platinti adresuotus laiškus ir siuntinius, neviršijančius tam tikro svorio, ir dėl išimtinės platinimo teisės su monopolija susijusią universaliosios paslaugos pareigą platinti šio svorio neviršijanti adresuotą paštą. Dėl to minėta įmonė buvo sukūrusi visą nacionalinę teritoriją apimančią platinimo tinklą, naudojamą ir platinant neadresuotą paštą. Atitinkamai *Forbruger-Kontakt* pagrindinę veiklą sudarė neadresuoto pašto platinimas, ši įmonė sukūrė beveik visą nacionalinę teritoriją apimančią platinimo tinklą, ypač įgydama mažesnes neadresuoto pašto platinimo įmones.

Iki 2004 m. grupės *SuperBest*, *Spar* ir *Coop*, didmeninio platinimo sektoriaus įmonės, buvo svarbios *Forbruger-Kontakt* klientės. 2003 m. pabaigoje *Post Danmark* su šiomis trimis grupėmis sudarė sutartis, pagal kurias įsipareigojo nuo 2004 m. sausio 1 d. platinti šių trijų grupių neadresuotą paštą. Prieš sudarydama susitarimą su *Post Danmark* grupė *Coop* vedė derybas ir su ja, ir su *Forbruger-Kontakt*. Abiejų šių operatorių kainų pasiūlymai buvo labai panašūs, tik *Post Danmark* pasiūlyta kaina buvo šiek tiek mažesnė.

Gavusi *Forbruger-Kontakt* pateiktą skundą, 2004 m. rugsėjo 29 d. sprendime Konkurencijos tarnyba padarė išvadą, kad *Post Danmark* piktnaudžiavo savo dominuojančia padėtimi Danijos neadresuoto pašto rinkoje, kai taikė tikslinę nuolaidų politiką, skirtą užtikrinti savo klientų lojalumą: t. y. pirma, tokioje pačioje padėtyje esančius savo klientus vertino skirtingai tarifų ir nuolaidų atžvilgiu (Tarnyba tokią politiką kvalifikavo kaip „papildomą diskriminaciją pagal kainas“) ir, antra, taikė skirtingus tarifus buvusiems *Forbruger-Kontakt* klientams ir savo esamiems klientams, negalėdama šių didelių tarifų ir nuolaidų skirtumų pateisinti su jos sąnaudomis susijusiais motyvais (tokią praktiką Tarnyba kvalifikavo kaip „pagrindinę diskriminaciją pagal kainas“). Nustatyta, kad grupei *Coop* pasiūlyta kaina neleido padengti *Post Danmark* „vidutinių bendrųjų sąnaudų“, tačiau ji leido padengti „vidutines ribines sąnaudas“.

Ginčui pasiekus teismą, šis sustabdė bylos nagrinėjimą ir nutarė kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą ir išaiškinti, kokiomis aplinkybėmis dominuojančią padėtį užimančios įmonės tam tikriems buvusiems konkurento klientams taikomų mažų kainų politika turi būti laikoma EB 82 straipsniui prieštaraujančiu piktnaudžiavimu siekiant išstumti konkurentą, ir, konkrečiai kalbant, ar išvada, kad taip piktnaudžiaujama, gali būti grindžiama vienintele aplinkybe, kad dominuojančią padėtį užimančios įmonės vieninteliam klientui taikoma kaina yra mažesnė nei atitinkamai veiklai priskiriamos vidutinės bendrosios sąnaudos, tačiau viršija su ja susijusias vidutines ribines sąnaudas (19 punktus).

Dėl dominuojančią padėtį užimančio ūkio vieneto taikomos „mažų kainų“ politikos pripažinimo piktnaudžiavimu siekiant išstumti konkurentą

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pirmiausia priminė, kad EB 82 straipsnis apima ne tik veiksmus, kuriais daroma tiesioginė žala vartotojams, bet ir veiksmus, kurie jiems padaro žalą iškraipydami konkurenciją. Tačiau EB 82 straipsniu visiškai nesiekama sukliudyti įmonei užimti dominuojančią padėtį rinkoje dėl savo laimėjimų, šia nuostata taip pat nesiekama užtikrinti, kad mažiau produktyvūs nei dominuojančią padėtį užimanti įmonė konkurentai liktų rinkoje (21 punktus). Taigi bet koku konkurento išstūmimo poveikiu nebūtinai iškraipoma konkurencija. Iš esmės konkurencija remiantis laimėjimais gali lemti rinkos išnykimą ar susilpninti konkurentus, kurie mažiau produktyvūs,

todėl mažiau patrauklūs vartotojams, be kita ko, kainų, pasirinkimo, kokybės ar naujovių atžvilgiu (22 punktas).

Tačiau, kaip pažymėjo Teisingumo Teismas, EB 82 straipsniu draudžiama, be kita ko, dominuojančiai įmonei imtis veiksmų, kurie turi jos konkurentų, laikomų tokiais pat produktyviais kaip ir ji, išstūmimo iš rinkos poveikį, ir taip sustiprinti savo dominuojančią padėtį pasitelkiant priemones, kurios skiriasi nuo konkurencijos remiantis laimėjimais priemonių. Atsižvelgiant į tai, ne kiekviena konkurencija pagal kainas gali būti laikoma teisėta (25 punktas). Atitinkamai siekiant nustatyti, ar taikydama savo tarifus dominuojanti įmonė piktnaudžiauja šia padėtimi, reikia įvertinti visas aplinkybes ir patikrinti, ar tokiais tarifais siekiama atimti iš pirkėjo tiekimo šaltinių pasirinkimo galimybę arba ją apriboti, sukurti konkurentams patekimo į rinką kliūtis, prekybos partneriams taikyti nevienodas sąlygas už lygiavertes paslaugas, taip sudarant jiems nepalankias konkurencines sąlygas, ar iškraipant konkurenciją sustiprinti savo dominuojančią padėtį (26 punktas).

Toliau vertindama ginčo faktinę situaciją, Teisingumo Teismas priminė, kad 1991 m. liepos 3 d. sprendime byloje *AKZO prieš Komisiją* (C-62/86) buvo nurodyta, jog nustatant, ar įmonė taikė „grobioniškas“ kainas, pastebėta, jog kainos, kurios yra mažesnės nei „kintamųjų“ sąnaudų (t. y. tų, kurios skiriasi atsižvelgiant į pagamintą kiekį) vidurkis, iš principo turi būti laikomos piktnaudžiavimu, jeigu preziumuojama, kad taikydama tokias kainas dominuojančią padėtį užimanti įmonė siekia vienintelio ekonominio tikslo – eliminuoti konkurentus. Antra, kainos, kurios yra mažesnės nei bendrųjų sąnaudų vidurkis, bet didesnės nei kintamųjų sąnaudų vidurkis, turi būti laikomos piktnaudžiavimu, jeigu nustatytos laikantis plano eliminuoti konkurentą (27 punktas). Siekiant įvertinti dominuojančią padėtį užimančios įmonės mažų kainų politikos teisėtumą, gali būti remiamasi atitinkamų kainų ir tam tikrų dominuojančią padėtį užimančios įmonės patirtų sąnaudų palyginimu pagrįstais kriterijais ir šios įmonės strategija (28 punktas).

Kiek tai buvo susiję su galima *Post Danmark* antikonkurencine strategija, iš bylos medžiagos buvo matyti, kad skundas, kuriuo iškelta pagrindinė byla, buvo susijęs su tuo, kad taikydama tam tikriems svarbiems savo konkurento klientams mažų kainų politiką *Post Danmark* galėjo eliminuoti iš atitinkamos rinkos savo konkurentą. Nacionalinis teismas buvo nurodęs, kad nebuvo galima įrodyti, jog *Post Danmark* ketino išstumti šį konkurentą. Be to, remiantis vien tuo, kad dominuojančią padėtį užimančios įmonės veiksmai, kaip ir pagrindinėje byloje nagrinėjama kainų politika, gali būti kvalifikuojami kaip „diskriminacija pagal kainas“, t. y. tuo, kad skirtingiems klientams ar skirtingoms klientų kategorijoms už prekes ir paslaugas, kurių sąnaudos tos pačios, taikomos skirtingos kainos, arba, atvirkščiai, klientams, kuriems pasiūlos sąnaudos skiriasi, taikoma vienoda kaina, negalima teigti, kad piktnaudžiaujama siekiant išstumti konkurentą (30 punktas).

Šiuo atveju iš bylos medžiagos buvo matyti, kad, siekdamas palyginti kainą ir sąnaudas, Danijos konkurencijos institucijos rėmėsi ne „kintamųjų sąnaudų“ sąvoka, nurodyta sprendime *AKZO prieš Komisiją* susiklosčiusioje teismo praktikoje, o kita sąvoka, t. y. ta, kurią Danijos institucijos pavadino „ribinėmis sąnaudomis“. Šios institucijos „ribines sąnaudas“ apibrėžė kaip „sąnaudas, kurios turėtų išnykti greitai arba ganėtinai greitai laiku (laikotarpiu nuo trejų iki penkerių metų), jei *Post Danmark* nutrauktų neadresuoto pašto platinimo veiklą“. Savo ruožtu „vidutinės bendrosios sąnaudos“ apibrėžtos kaip „vidutinės ribinės sąnaudos, prie kurių pridėta įvertinus nustatyta *Post Danmark* bendrųjų sąnaudų, susijusių su kitokia nei universaliosios paslaugos pareigai priskiriama veikla, dalis“ (31 punktas).

Pagrindinei bylai buvo būdinga tai, kad esančios didelės sąnaudos buvo susijusios ir su universaliosios paslaugos pareigai priskiriama *Post Danmark* veikla, ir su neadresuoto pašto platinimu. Šias „bendrąsias“ sąnaudas lėmė būtent tai, kad pagrindinėje byloje nagrinėtų faktinių aplinkybių metu *Post Danmark* daugiausia naudojo tą pačią infrastruktūrą bei tuos pačius darbuotojus ir neadresuoto pašto platinimo veiklai, ir veiklai, kuri jai buvo išimtinai paskirta vykdyti dėl jos universaliosios paslaugos pareigos, susijusios su tam tikru adresuotu paštu. Danijos konkurencijos tarnybos teigimu, kadangi *Post Danmark* vykdydama neadresuoto pašto platinimo veiklą naudojami savo „bendraisiais platinimo grandinės ištekliais“, universaliosios paslaugos pareigai priskiriamos veiklos sąnaudos galėtų sumažėti laikotarpiu nuo trejų iki penkerių metų, jei *Post Danmark* nutrauktų neadresuoto pašto platinimo veiklą (32 punktas).

Tokiomis aplinkybėmis iš bylos medžiagos buvo matyti, kad siekdama įvertinti sąnaudas, jos kvalifikuotas kaip „vidutinės ribinės“, Danijos konkurencijos tarnyba visų pirma atsižvelgė ne tik į neadresuoto pašto platinimo veiklai priskirtinas pastovias ir kintamąsias sąnaudas, bet ir į veiksnius, kvalifikuojamus kaip „bendrosios kintamos sąnaudos“, „75 % priskirtinų bendrų logistikos pajėgumų sąnaudų“ bei „25 % nepriskirtinų bendrųjų sąnaudų“ (33 punktas). Atlikus šį įvertinimą, buvo, be kita ko, minėtos Tarnybos konstatuota, kad grupės *Coop* siūloma kaina neleido *Post Danmark* padengti bendrai

neadresuoto pašto platinimo veiklai priskirtų vidutinių bendrųjų sąnaudų, tačiau leido padengti vidutines ribines šios veiklos sąnaudas, kokios įvertintos Danijos konkurencijos institucijų (35 punktas).

Be to, nebuvo ginčo dėl to, kad grupėms *Spar* ir *SuperBest* siūlomos kainos buvo įvertintos kaip viršijančios minėtas vidutines bendrąsias sąnaudas, kokios įvertintos šių institucijų. Šiuo apsektu Teisingumo Teismas pripažino, jog negalima daryti išvados, kad tokios kainos turi antikonkurencinį poveikį (36 punktas).

Kalbėdamas apie grupę *Coop* taikytas kainas, ETT pažymėjo, kad kainų politika, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, negali būti kvalifikuojama kaip piktnaudžiavimas siekiant išstumti konkurentą vien dėl to, kad dominuojančią padėtį užimanti įmonė vieninteliui klientui taiko kainą, kuri yra mažesnė nei atitinkamai veiklai priskiriamos vidutinės bendrosios sąnaudos, tačiau viršija jai tenkančias vidutines ribines sąnaudas, kokios atitinkamai įvertintos pagrindinėje byloje (37 punktas). Iš tiesų, kadangi dominuojančią padėtį užimanti įmonė nustato tokio dydžio kainas, kurios padengia esmines prekės prekybai arba aptariamų paslaugų teikimui priskiriamas sąnaudas, tiek pat kaip ir ši įmonė produktyvus konkurentas iš principo turės galimybę konkuruoti šiomis kainomis, nepatirdamas nuostolių, kurių ilgainiui nebūtų įmanoma padengti (38 punktas).

Atitinkamai Teisingumo Teismas nurodė, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas turi įvertinti reikšmingas pagrindinės bylos aplinkybes, atsižvelgdamas į šią išvadą (39 punktas). Pasak ETT, jeigu tai įvertinęs nacionalinis teismas vis dėlto turėtų konstatuoti, kad yra *Post Danmark* veiksmams sukeliamas antikonkurencinis poveikis, reikėtų priminti, kad dominuojančią padėtį užimanti įmonė gali pateisinti veiksmus, kuriems gali būti taikomas EB 82 straipsnyje numatytas draudimas (40 punktas). Konkrečiai kalbant, tokia įmonė šiuo atžvilgiu gali įrodyti arba tai, kad jos elgesys yra objektyviai reikalingas, arba tai, kad jos sukeliamas konkurento išstūmimo poveikis kompensuojamas ar jį netgi viršija produktyvumo nauda, kuri naudinga ir vartotojams (41 punktas). Pastaruoju klausimu dominuojančią padėtį užimanti įmonė turi įrodyti, kad dėl nagrinėjamo elgesio galintis atsirasti didesnis produktyvumas neutralizuoja tikėtiną žalingą poveikį konkurencijai ir vartotojų interesams paveiktose rinkose, kad šis didesnis produktyvumas buvo ar gali atsirasti dėl minėto elgesio, kad toks elgesys yra būtinas, jog padidėtų produktyvumas, ir jis nepašalina veiksmingos konkurencijos, panaikindamas visus esančius esamos ar potencialios konkurencijos šaltinius ar daugelį jų (42 punktas). Vien tai, kad didesniu produktyvumu grindžiamas kriterijus nenurodytas tarp veiksmų, išplaukiančių iš *Post Danmark* taikytų kainų, negali pateisinti atsisakymo prireikus atsižvelgti į tokį didesni produktyvumą su sąlyga, kad jo realumas ir apimtis yra įrodytas pagal minėtus reikalavimus (43 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendė:

EB 82 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad mažų kainų politika, kurią dominuojančią padėtį užimanti įmonė taikė tam tikriems buvusiems konkurento svarbiems klientams, negali būti laikoma piktnaudžiavimu siekiant išstumti konkurentą vien dėl to, kad tokios įmonės vienam iš tokių klientų taikoma kaina yra mažesnė nei atitinkamai veiklai priskiriamos vidutinės bendrosios sąnaudos, tačiau viršija jai tenkančias vidutines ribines sąnaudas, kokios įvertintos pagrindinės bylos procese. Siekiant įvertinti, ar tokiomis aplinkybėmis, kokios yra pagrindinėje byloje, egzistuoja antikonkurencinis poveikis, reikia išnagrinėti, ar tokia kainų politika, nesant objektyvaus pateisinimo, lemia realų ar tikėtiną šio konkurento išstūmimą, dėl kurio iškraipoma konkurencija ir dėl to kenkiama vartotojų interesams.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62010CJ0209:LT:HTML>

SOCIALINĖ APSAUGA

2012 m. balandžio 24 d. didžiosios kolegijos prejudicinis sprendimas byloje *Servet Kamberaj prieš Istituto per l'Edilizia sociale della Provincia autonoma di Bolzano (IPES) ir kt.* (C-571/10)

Terminai: Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 34 straipsnis – Direktyva 2003/109/EB – Trečiųjų šalių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statusas – Teisė į vienodą požiūrį socialinės apsaugos, socialinės pagalbos ir socialinio saugumo srityse – Vienodo požiūrio principo išimties taikymas su socialine pagalba ir socialine apsauga susijusių priemonių atveju – „Esminių išmokų“ neįtraukimas į šios išimties taikymo sritį – Nacionalinės teisės aktai, kuriuose

numatyta būsto parama mažiausiai pajamų gaunantiems nuomininkams – Trečiųjų šalių piliečiams skirtų lėšų suma, nustatoma taikant skirtingą svertinį vidurkį – Paraiškos gauti būsto paramą atmetimas dėl to, kad išnaudotas trečiųjų šalių piliečiams skirtas biudžetas.

Teisingumo Teismas konstatavo:

S. Kamberaj yra Albanijos pilietis, nuo 1994 m. gyvenantis ir nuolat dirbantis *Provincia autonoma di Bolzano*. Jis turi neterminuotą leidimą gyventi šalyje (31 punktas). 1998–2008 m. ieškovas pagrindinėje byloje gavo Provincijos įstatymo 2 straipsnio pirmos pastraipos k punkte numatytą būsto paramą (32 punktas). 2010 m. kovo 22 d. laišku IPES ieškovą pagrindinėje byloje informavo, kad atmetė jo paraišką dėl paramos teikimo 2009 m., nes išnaudotas Sprendimu Nr. 1885 nustatytas trečiųjų šalių piliečiams skirtas biudžetas (33 punktas). Ieškovas pagrindinėje byloje su tokiu sprendimu nesutiko. Jo teigimu, nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai įtvirtintos Provincijos įstatyme ir Sprendime Nr. 1885, nesuderinamos, be kita ko, su direktyvomis 2000/43 ir 2003/109, kiek pagal jį skiriant būsto paramą trečiųjų šalių piliečiai, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, vertinami mažiau palankiai nei Sąjungos piliečiai (34 punktas). 2009 m. siekiant patenkinti visus reikalavimus dėl nuomojamo ar įsigyjamo būsto, nurodytai pirmajai grupei, būtent Sąjungos (Italijos ar kitiems) piliečiams, iš viso skirta 90 812 321,57 EUR asignavimų, iš kurių 21 546 197,57 EUR sudaro parama būstui ir 69 266 124,00 EUR – parama būstams, skirtiems patenkinti pagrindinės gyvenamosios vietos poreikius, įsigyti, jų statybai ir renovacijai, o antrajai grupei, kurią sudaro trečiųjų šalių piliečiai, iš viso skirta 11 604 595 EUR asignavimų, iš kurių 10 200 000 EUR sudaro parama būstui ir 1 404 595 EUR – parama būstams, skirtiems patenkinti pagrindinės gyvenamosios vietos poreikius, įsigyti, jų statybai ir renovacijai (37 punktas). Manydamas, kad sprendimas, kuris bus priimtas jame nagrinėjamoje byloje, priklauso nuo Sąjungos teisės išaiškinimo, *Tribunale di Bolzano* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus (39 punktas).

Dėl Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos (toliau – EŽTK) ir nacionalinės teisės normos kolizijos

Vienu iš pateiktų klausimų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiravosi, ar, esant nacionalinės teisės normos ir EŽTK kolizijai, dėl Europos Sąjungos Sutarties (toliau – ESS) 6 straipsnyje pateikiamos nuorodos į EŽTK reikalaujama, kad nacionalinis teismas tiesiogiai taikytų šios konvencijos nuostatas, konkrečiu atveju – jos 14 straipsnį ir Protokolo Nr. 12 1 straipsnį, ir netaikytų nesuderinamos nacionalinės teisės normos, neprivalėdamas prieš tai iškelti konstitucingumo klausimo *Corte costituzionale* (59 punktas).

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad pagal ESS 6 straipsnio 3 dalį pagrindinės teisės, kurias garantuoja EŽTK ir kurios kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, sudaro Sąjungos teisės bendruosius principus (60 punktas). Šioje ESS nuostatoje perteikta nusistovėjusi Teisingumo Teismo praktika, pagal kurią pagrindinės teisės yra sudedamoji bendrųjų teisės principų, kurių laikymąsi užtikrina Teisingumo Teismas, dalis (61 punktas). Tačiau ESS 6 straipsnio 3 dalyje neaptariamas EŽTK ir valstybių narių teisės sistemų tarpusavio santykis ir nenurodyta, kokias pasekmes turi konstatuoti nacionalinis teismas šia konvencija užtikrinamų teisių ir nacionalinės teisės normos kolizijos atveju (62 punktas). Taigi į šį klausimą reikia atsakyti taip, kad ESS 6 straipsnio 3 dalyje pateikiama nuoroda į EŽTK nereikalaujama, kad, esant nacionalinės teisės normos ir EŽTK kolizijai, nacionalinis teismas tiesiogiai taikytų šios konvencijos nuostatas ir netaikytų su ja nesuderinamos nacionalinės teisės normos (63 punktas).

Dėl būsto paramos skyrimo trečiųjų šalių piliečiams

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat teiravosi, ar Sąjungos teisę, be kita ko, direktyvas 2000/43 ir 2003/109, reikia aiškinti taip, kad pagal jas draudžiami nacionalinės ar regiono teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, pagal kuriuos, kiek tai susiję su būsto paramos teikimu, palyginti su Sąjungos (Italijos ar kitais) piliečiais, kurie gyvena *Provincia autonoma di Bolzano* teritorijoje, laikomasi skirtingo požiūrio į trečiųjų šalių piliečius, kurie yra ilgalaikiai gyventojai (64 punktas).

Teisingumo Teismas pirmiausia pažymėjo, kad, kalbant apie pagrindinę bylą, pagal Provincijos įstatymą tiek Sąjungos (Italijos ar kitiems) piliečiams, tiek trečiųjų šalių piliečiams būsto paramai skirtos lėšos paskirstomos remiantis svertiniu vidurkiu, kuris nustatomas atsižvelgiant į kiekvienos kategorijos dydį ir poreikius (70 punktas). Nuo 2009 m. būsto paramai skirtų lėšų dalis, viena vertus, Sąjungos piliečių ir, kita vertus, trečiųjų šalių piliečių atveju apskaičiuojama skirtingai. Dėl taikomos skirtingos

tvarkos trečiųjų šalių piliečių kategorija yra mažiau palankioje padėtyje, nes turimas biudžetas, skirtas patenkinti jų būsto paramos paraiškas, yra mažesnis, taigi gali būti greičiau išnaudotas, palyginti su Sąjungos piliečiams skirtu biudžetu (72 punktas). Todėl pabrėžta, kad dėl skirtingos tvarkos atsiranda nevienodas požiūris į šias dvi paramos gavėjų kategorijas (73 punktas). Teisingumo Teismas pažymėjo, jog net darant prielaidą, kad, tvarkant pirmiausia trečiųjų šalių piliečių pateikiamas paraiškas gauti būsto paramą kyla administracinių ar statistinių sunkumų, šie sunkumai nepaiškina, kodėl šių piliečių, kurie įgijo Direktyvoje 203/109 numatytą statusą, laikėsi šioje direktyvoje numatytos procedūros ir tenkino joje numatytas sąlygas ir neturi pakankamai lėšų, kad galėtų padengti su būstu susijusias išlaidas, padėtis nepanaši į tokį patį ekonominių poreikių turinčio Sąjungos piliečio padėtį (75 punktas).

Toliau Teisingumo Teismas aiškino, ar toks konstatuotas skirtingas požiūris patenka į Direktyvos 2003/109, būtent į jos 11 straipsnio 1 dalies d punkto, kuriame numatyta, kad ilgalaikiai gyventojai turi vienodą teisę į socialinę apsaugą, socialinę pagalbą ir socialinį saugumą, atsižvelgiant į tai, kaip šios sąvokos apibrėžtos nacionalinės teisės aktuose, taikymo sritį (76 punktas). Šiuo atžvilgiu priminta: kadangi Sąjungos teisės aktų leidėjas pateikė aiškią nuorodą į nacionalinės teisės aktus, kaip tai yra Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalies d punkto atveju, Teisingumo Teismas neturi pateikti pagal Sąjungos teisę savarankiško ir vienodo atitinkamų terminų apibrėžimo. Iš tiesų tokia nuoroda reiškia, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas norėjo atsižvelgti į valstybėse narėse egzistuojančius aptariamų sąvokų apibrėžimo ir tikslios apimties skirtumus (77 punktas). Vis dėlto tai, kad Sąjungos teisėje nėra savarankiško ir vienodo sąvokų socialinis saugumas, socialinė pagalba ir socialinė apsauga apibrėžimo, ir tai, kad Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalies d punkte daroma nuoroda į šias sąvokas, nereiškia, kad valstybės narės gali pakenkti Direktyvos 2003/109 veiksmingumui taikydamos minėtame straipsnyje numatytą vienodo požiūrio principą (78 punktas). Iš Direktyvos 2003/109 3 konstatuojamosios dalies matyti, kad šia direktyva gerbiamos pagrindinės teisės ir joje laikomasi, be kita ko, Chartijoje, kuri, remiantis ESS 6 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa, turi tokią pačią teisinę galią kaip ir Sutartys, pripažintų principų. Chartijos 51 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad jos nuostatos taikomos valstybėms narėms, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę (79 punktas). Iš to matyti, kad nustatydamos nacionalinės teisės aktuose apibrėžtas socialinio saugumo, socialinės pagalbos ir socialinės apsaugos priemones, kurioms taikomas Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalies d punkte įtvirtintas vienodo požiūrio principas, valstybės narės privalo laikytis Chartijoje, be kita ko, jos 34 straipsnyje numatytų teisių ir principų. Pagal šio 34 straipsnio 3 dalį, siekdamos įveikti socialinę atskirtį ir skurdą, Sąjunga ir valstybės narės, kai jos įgyvendina Sąjungos teisę, „pripažįsta ir gerbia teisę į socialinę paramą ir paramą aprūpinant būstu, kad pagal Sąjungos teisės ir nacionalinių teisės aktų nustatytas taisykles bei praktiką būtų užtikrintos tinkamos gyvenimo sąlygos visiems neturintiems pakankamai lėšų“ (80 punktas). Kadangi tiek Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalies d punkte, tiek Chartijos 34 straipsnio 3 dalyje daroma nuoroda į nacionalinę teisę, būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgęs į šia direktyva siekiamą integracijos tikslą, turi įvertinti, ar būsto parama, kaip antai numatyta provincijos įstatyme, priskirtina prie kurios nors iš minėto 11 straipsnio 1 dalies d punkte numatytos kategorijos (81 punktas).

Galiausiai Teisingumo Teismas aiškino, kaip turėtų būti taikomos Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 4 dalies nuostatos kilusio ginčo kontekste (82 punktas). Šioje nuostatoje numatyta, jog socialinės pagalbos ir socialinės apsaugos srityje valstybės narės gali riboti vienodo požiūrio principo taikymą ir taikyti jį tik esminėms išmokoms. Tačiau Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 4 dalyje nenumatyta galimybė nesilaikyti šio principo, kai teikiamos su socialiniu saugumu, atsižvelgiant į tai, kaip jis apibrėžiamas nacionalinės teisės aktuose, susijusios išmokos (83 punktas). Iš minėtos direktyvos 13 konstatuojamosios dalies matyti, kad į esminių išmokų sąvoką įeina nors minimalų pragyvenimo lygį užtikrinančios pajamos, pagalba ligos ar nėštumo atveju, pagalba tėvams ir ilgalaikė priežiūra. Pagal šią konstatuojamąją dalį tokių išmokų skyrimo tvarka turi būti numatyta nacionalinės teisės aktuose (84 punktas).

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad šioje 13 konstatuojamojoje dalyje pateiktas sąrašas, kuris parodo, ką apima Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 4 dalyje vartojama „esminių išmokų“ sąvoka, nėra baigtinis, kaip matyti iš vartojamo žodžio „nors“. Taigi tai, kad šioje konstatuojamojoje dalyje nėra jokios aiškios nuorodos į būsto paramą, nereiškia, kad ji nėra esminė išmoka, kurios atveju būtina taikyti vienodo požiūrio principą (85 punktas).

Taip pat pabrėžta, kad trečiųjų šalių piliečių, kurie yra ilgalaikiai valstybių narių gyventojai, integracija ir jų teisė į vienodo požiūrio taikymą Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 1 dalyje išvardytose srityse yra bendroji taisyklė, todėl to paties straipsnio 4 dalyje numatytą išimtį reikia aiškinti siaurai (86 punktas). Nacionalinė, regiono ar vietos viešosios valdžios institucija gali remtis Direktyvos 2003/09

11 straipsnio 4 dalyje numatyta išimtimi, tik jeigu kompetentingos įgyvendinti šią direktyvą atitinkamos valstybės narės institucijos aiškiai nurodė, kad nori ja pasinaudoti (87 punktas). Byloje nenustatyta, kad Italijos Respublika būtų išreiškusi norą pasinaudoti vienodo požiūrio principo išimtimi, numatyta Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 4 dalyje (88 punktas). Dar daugiau, Teisingumo Teismas pabrėžė, kad šios direktyvos 13 konstatuojamojoje dalyje į nacionalinę teisę daroma nuoroda tik dėl aptariamų išmokų skyrimo tvarkos, t. y. šių išmokų skyrimo sąlygų, jų dydžio ir su tuo susijusios procedūros (89 punktas).

Taigi Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 4 dalyje vartojamos sąvokos „esminės išmokos“ reikšmę ir apimtį reikia nustatyti atsižvelgiant į kontekstą, į kurį patenka šis straipsnis, ir direktyva siekiamą tikslą – trečiųjų šalių piliečių, kurie teisėtai ir ilgą laiką gyveno valstybėse narėse, integraciją (90 punktas). Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 4 dalį reikia suprasti taip, kad pagal ją valstybėms narėms leidžiama apriboti vienodą požiūrį, taikomą Direktyvoje 2003/109 numatytą statusą turintiems asmenims, išskyrus, kai nacionalinės, regiono ar vietos viešosios valdžios institucijos skiria socialinės pagalbos ar socialinės apsaugos išmokas, skirtas padėti asmeniui patenkinti savo elementarius su maistu, būstu ir sveikata susijusius poreikius (91 punktas). Šiuo klausimu priminta, kad pagal Chartijos 34 straipsnį Sąjunga pripažįsta ir gerbia teisę į socialinę paramą ir paramą aprūpinant būstu, kad būtų užtikrintos tinkamos gyvenimo sąlygos visiems neturintiems pakankamai lėšų. Iš to matyti, kad tiesiogiai, kiek pagrįdinėje byloje nagrinėjama parama atitinka minėtame Chartijos straipsnyje nurodytą tikslą, ji pagal Sąjungos teisę negali būti laikoma nepatenkančia į esminių išmokų sąvoką, kaip suprantama pagal Direktyvos 2003/109 11 straipsnio 4 dalį. Būtent nacionalinis teismas turi padaryti būtinas išvadas atsižvelgęs į šios paramos tikslą, dydį, skyrimo sąlygas ir vietą Italijos socialinės pagalbos sistemoje (92 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendė:

ESS 6 straipsnio 3 dalyje daroma nuoroda į 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytą Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją (EŽTK) nereikalaujama, kad, esant nacionalinės teisės normos ir šios konvencijos kolizijai, nacionalinis teismas tiesiogiai taikytų šios konvencijos nuostatas ir netaikytų su ja nesuderinamos nacionalinės teisės normos.

2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyvos 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso 11 straipsnio 1 dalies d punktą reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiami nacionalinės ar regiono teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose, kiek tai susiję su būsto paramos skyrimu, numatytas skirtingas, palyginti su toje pačioje provincijoje ar regione gyvenančiais atitinkamos valstybės narės piliečiais, požiūris į trečiosios šalies pilietį, turintį pagal šios direktyvos nuostatas suteiktą ilgalaikio gyventojų statusą, skirstant tokiai paramai skirtas lėšas ir su sąlyga, kad ši parama priskirtina prie kurios nors iš šioje nuostatoje nurodytų trijų kategorijų ir netaikoma minėto straipsnio 4 dalis.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62010CJ0571:LT:HTML>

LAISVĖS, SAUGUMO IR TEISINGUMO ERDVĖ

2012 m. balandžio 26 d. prejudicinis sprendimas byloje dėl pagal SESV 258 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo Europos Komisija prieš Nyderlandų Karalystę (C-508/10)

Terminai: Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – Direktyva 2003/109/EB – Trečiųjų šalių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statusas – Prašymas suteikti ilgalaikio gyventojų statusą – Trečiosios šalies piliečio, jau įgijusio ilgalaikio gyventojų statusą vienoje valstybėje narėje, ar jo šeimos nario prašymas dėl leidimo apsigyventi antroje valstybėje narėje – Kompetentingų institucijų reikalaujamų rinkliavų dydis – Neproporcingumas – Kliūtis pasinaudoti teise apsigyventi.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Europos Komisija, išnagrinėjusi trečiųjų šalių piliečių skundus dėl rinkliavų rinkimo, numatyto Nyderlandų teisės aktuose leidimų gyventi išdavimo šiems piliečiams srityje, nusprendė pareikšti ieškinį Nyderlandų Karalystei. Komisijos teigimu, Nyderlandų Karalystės reikalaujamų rinkliavų dydis yra neproporcingas (20–22 punktai). Nyderlandų Karalystės iš trečiųjų šalių piliečių reikalaujamos

rinkliavos, kurios buvo apžvelgiamos bylos objektas, yra nuo 188 iki 830 EUR (56 punktas). Kalbant apie sumas, reikalaujamas iš trečiųjų šalių piliečių šeimos narių, kurie prašo išduoti leidimą apsigyventi Nyderlanduose pagal Direktyvos 2003/109 16 straipsnį, nacionalinės teisės aktuose skiriami prašymai, pateikti ilgalaikio gyventojų šeimos narių, kai šeima jau buvo sudaryta pirmoje valstybėje narėje, kurioje šis gyventojas įgijo savo statusą, ir prašymai, pateikti šeimos narių, kai ši šeima nebuvo sudaryta pirmoje valstybėje narėje. Nors pirmos kategorijos gyventojų atveju iš visų šeimos narių reikalaujama 188 EUR, antros kategorijos gyventojų atveju reikalaujama: 830 EUR iš pirmojo šeimos nario, kuris pateikia prašymą pagal minėtą 16 straipsnį, ir 188 EUR – iš visų kitų šeimos narių (61 punktas).

Dėl rinkliavų už prašymo suteikti ilgalaikio gyventojų statusą nagrinėjimą dydžio

Kalbėdamas apie valstybių narių pareigas pagal Direktyvą 2003/109, susijusias su iš trečiųjų šalių piliečių ir jų šeimos narių reikalaujamomis rinkliavomis už leidimų gyventi išdavimą, pirmiausia Teisingumo Teismas priminė, kad jokioje šios direktyvos nuostatoje nenustatyta rinkliavų suma, kurios valstybės narės gali reikalauti už tokių dokumentų išdavimą (62 punktas). Taigi nėra ginčijama, kad valstybės narės gali leidimų gyventi pagal Direktyvą 2003/109 išdavimui taikyti rinkliavas ir kad nustatydamos šių rinkliavų dydį jos turi didelę diskreciją (64 punktas). Vis dėlto Direktyva 2003/109 valstybėms narėms suteikta diskrecija šiuo atžvilgiu nėra neribota. Jos negali taikyti nacionalinės teisės aktu, dėl kurių gali kilti pavojus, kad nebus įgyvendinti tam tikra direktyva siejami tikslai ir todėl ji neteks savo veiksmingumo (65 punktas).

Iš Direktyvos 2003/109 4, 6 ir 12 konstatuojamųjų dalių matyti, kad jos pagrindinis tikslas – trečiųjų šalių piliečių, ilgai gyvenančių valstybėje narėje, integracija. Kaip tai matyti iš minėtos direktyvos 18 konstatuojamosios dalies, ilgalaikių gyventojų ir jų šeimos narių teise apsigyventi kitoje valstybėje narėje, numatyta tos pačios direktyvos III skyriuje, taip pat siekiama padėti veiksmingai įgyvendinti vidaus rinką, kaip erdvę, kurioje visiems asmenims užtikrinamas laisvas judėjimas (66 punktas). Tiek pirmajai trečiųjų šalių piliečių, kuriems taikomas Direktyvos 2003/109 II skyrius, kategorijai, tiek antrajai asmenų, kurių prašymams apsigyventi taikomas tos pačios direktyvos III skyrius, kategorijai šioje direktyvoje, visų pirma jos 4, 5, 7 ir 14–16 straipsniuose, įtvirtintos aiškios materialinės ir procesinės sąlygos, kurios turi būti įgyvendintos prieš atitinkamoms valstybėms narėms išduodant prašomus leidimus apsigyventi. Prašytojai iš esmės turi įrodyti, jog jie turi pakankamai išteklių ir sveikatos draudimą, kad netaptų našta atitinkamai valstybei narei, ir pateikti kompetentingoms institucijoms prašymą kartu su būtinais įrodymais (67 punktas). Atsižvelgiant į Direktyva 2003/109 siekiamą tikslą ir ja įtvirtinamą sistemą, reikia pažymėti, kad jei trečiųjų šalių piliečiai įgyvendina direktyvoje įtvirtintas sąlygas ir laikosi joje numatytų procedūrų, jie turi teisę gauti ilgalaikio gyventojų statusą ir kitas teises, atsirandančias suteikus šį statusą (68 punktas). Taigi, nors Nyderlandų Karalystė gali teisėtai taikyti rinkliavas už leidimų gyventi išdavimą pagal Direktyvą 2003/109, nustatydamą šių rinkliavų dydį ji neturėtų nei siekti, nei lemti kliūtis įgyti ilgalaikio gyventojų statusą, numatytą šioje direktyvoje, antraip būtų pažeistas šia direktyva siekiamas tikslas ir jos prasmė (69 punktas).

Teisingumo Teismas pabrėžė, jog rinkliavomis, kurios daro reikšmingą finansinę įtaką trečiųjų šalių piliečiams, atitinkantiems Direktyvoje 2003/109 numatytas sąlygas šiems leidimams apsigyventi gauti, iš šių piliečių galėtų būti atimta galimybė pasinaudoti teisėmis, numatytomis šioje direktyvoje, o tai prieštarautų jos 10 konstatuojamajai daliai (70 punktas). Taigi, kaip matyti iš šios konstatuojamosios dalies, procedūros taisyklės, kuriomis reguliuojamas prašymų suteikti ilgalaikio gyventojų statusą nagrinėjimas, neturi būti priemonė kliudyti pasinaudoti teise apsigyventi (71 punktas).

Atsižvelgiant į Direktyvos 2003/109 II skyriuje trečiųjų šalių piliečiams suteikiamų teisių ir III skyriuje nustatytų teisių glaudų ryšį, tie patys teiginiai taikytini kalbant apie pagal šios direktyvos 14–16 straipsnius trečiųjų šalių piliečių ir jų šeimos narių pateiktus prašymus dėl leidimo apsigyventi kitoje valstybėje narėje nei ta, kuri suteikė ilgalaikio gyventojų statusą (72 punktas).

Iš tiesų remiantis proporcingumo principu, kuris yra vienas iš Sąjungos teisės bendrųjų principų, priemonės, numatytos nacionalinės teisės aktais, kuriais į nacionalinę teisę perkelta Direktyva 2003/109, turi būti tinkamos šiais teisės aktais siekiamų tikslų įgyvendinimui užtikrinti ir neviršyti to, kas būtina jiems pasiekti (75 punktas). Žinoma, negalima atmesti, kad su Direktyva 2003/109 susijęs trečiųjų šalių piliečiams taikomas rinkliavų dydis gali skirtis, atsižvelgiant į prašomo leidimo apsigyventi rūšį ir į patikrinimus, kuriuos valstybės narės dėl to turi atlikti (76 punktas). Vis dėlto reikia pažymėti, kad nagrinėjamu atveju Nyderlandų Karalystės reikalaujamų rinkliavų dydžiai svyruoja taip, kad minimalus dydis maždaug 7 kartus viršija rinkliavą, mokėtiną už asmens kortelės išdavimą. Nors Nyderlandų piliečių ir trečiųjų šalių piliečių bei jų šeimos narių, kuriems taikoma Direktyva 2003/109, padėtis nėra

tokia pati, toks skirtumas rodo, kad taikant ginčijamus nacionalinės teisės aktus nagrinėjamu atveju reikalaujamos rinkliavos yra neproporcingos (77 punktas).¹

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendė:

Trečiųjų šalių piliečiams, prašantiems suteikti ilgalaikio gyventojų statusą Nyderlanduose, ir trečiųjų šalių piliečiams, kurie įgijo ilgalaikio gyventojų statusą kitoje valstybėje narėje nei Nyderlandų Karalystė ir prašo leisti pasinaudoti teise apsigyventi šioje valstybėje narėje, ir jų šeimos nariams, prašantiems leisti juos lydėti ar pas juos atvykti, taikydama per dideles ir neproporcingas rinkliavas, dėl kurių gali atsirasti kliūtis pasinaudoti 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyvoje 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso įtvirtintomis teisėmis, Nyderlandų Karalystė pažeidė įsipareigojimus pagal šią direktyvą.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62010CJ0508:LT:HTML>

¹ Reikia pastebėti, kad už asmens tapatybės kortelės išdavimą, keitimą Lietuvoje bendra tvarka imama 30 Lt. Tuo tarpu užsieniečiui leidimo Lietuvoje gyventi keitimas kainuoja 400 Lt (300 Lt valstybės rinkliava už dokumentų tvarkymą ir 100 Lt rinkliava už sprendimo suteikti teisę laikinai gyventi Lietuvoje įforminimą), t. y. daugiau nei 13 kartų viršija rinkliavą, mokėtiną už asmens kortelės išdavimą.